

Vergaderjaar 2024-2025

34 512 Wijziging van diverse onderwijswetten in verband met de vereenvoudiging van de vorming van samenwerkingscholen (Wet samen sterker door vereenvoudiging samenwerkingschool)

N BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 10 december 2024

Op 1 januari 2018 is de Wet samen sterker door vereenvoudiging samenwerkingschool (verder: wet Samenwerkingschool) in werking getreden. Op een samenwerkingschool wordt tegelijk openbaar én bijzonder onderwijs verzorgd. Tijdens de behandeling door uw Kamer heeft de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap toegezegd de evaluatie aan de Tweede en de Eerste Kamer te sturen. Daarnaast is toegezegd dat OCW ook zal laten onderzoeken of er naast samenwerkingscholen nog additionele mogelijkheden zijn om kleine scholen in stand te houden.¹ In de eerste helft van 2024 heeft het Kohnstamm Instituut de wet geëvalueerd en in deze brief wordt uw Kamer geïnformeerd over de conclusies van het onderzoek. Het onderzoek is in de zomer van 2024 gepubliceerd op de site van de Rijksoverheid² en is tevens als bijlage bij deze brief gevoegd.

Vorming samenwerkingschool is eenvoudiger geworden

In veel dunbevolkte gebieden worden scholen door krimp in leerlingaantallen met opheffing bedreigd. De wet Samenwerkingschool is bedoeld om ook in deze gebieden openbaar en bijzonder onderwijs in stand te houden. De wet beoogt de vorming van een samenwerkingschool te vereenvoudigen.

Sinds 2018 zijn er 14 samenwerkingscholen gestart, waarvan er inmiddels twee zijn gestopt. Zes samenwerkingscholen werkten mee aan het onderzoek. Daarnaast spraken de onderzoekers met een informele samenwerkingschool, enkele experts en een casus waarbij het niet is gelukt om een samenwerkingschool te vormen. De onderzoekers concluderen dat de vorming van een samenwerkingschool door de wetwijziging eenvoudiger is geworden, met name door de versoepeling van de getalsnormen en vermindering van het regelwerk. Scholen en experts zien als belangrijk voordeel van de nieuwe wet dat het nu mogelijk is om zowel de openbare als de bijzondere identiteit juridisch te behouden, terwijl vóór de wetwijziging een keuze voor één denominatie vereist was.

Vorming van een samenwerkingschool gaat soms ook samen met lastige zaken zoals weerstand bij ouders, het afscheid nemen van bepaalde vieringen of de angst voor een ongelijkwaardige positie binnen de school (bijvoorbeeld als het openbare deel veel minder leerlingen heeft dan het bijzondere deel). Gelukkig ziet het overgrote deel de samenwerking als een verrijking en een duidelijke meerwaarde. De meeste scholen betrekken het hele team, ouders en leerlingen bij het invullen van hun levensbeschouwelijk onderwijs en maatschappelijke waarden. Alle geïnterviewde scholen (op één na) kiezen voor gezamenlijk levensbeschouwelijk onderwijs, bijvoorbeeld met behulp van methodes, gastlessen of het bezoeken van kerken of gebedshuizen.

De onderzoekers hebben de mogelijkheden, naast de vorming van een samenwerkingschool, om kleine scholen in stand te houden geïnventariseerd. Ook wijzen zij bijvoorbeeld op de mogelijkheden

¹ Kamerstukken I. 2016-2017, nr. 35, item 7. T02461

² <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2024/06/27/bijlage-8-definitief-eindrapport-samenwerkingscholen>

voor de vorming van een informele samenwerkingsschool, het realiseren van nieuwbouw (om de school op die manier aantrekkelijker voor nieuwe leerlingen te maken) of de kleine scholentoeslag. De Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) wijst scholen onder de opheffingsnorm op deze opties en zal dat ook blijven doen. Elke regio, dicht- of dunbevolkt, verdient immers thuisnabij en kwalitatief goed onderwijsaanbod.

De staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Mariëlle Paul